PAGINA 3
Aandacht geven aan onaffe zaken

PAGINA 5
‘Jij mag er zijn in Gods licht’

EN VERDER
- pagina 6 - Lampionnenoptocht Sint Maarten
- pagina 7 - Jubileumviering Broedergemeente
- pagina 8 - In een kring om de zondebok

Kerk in Zoetermeer

Uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer | 8e jaargang | nummer 9 | november 2024

Als een boom die valt

GETEKEND • Na een zomer met lange dagen en korte nachten komen we steeds dichter bij de donkere decembermaand. Het jaargetijde waar de nacht het steeds meer lijkt te winnen van de dag. Zo is de cyclus van het jaar, de kringloop van het leven. We weten en vertrouwen dat op die donkere winter straks weer de lente en de zomer zullen volgen. Elk jaar opnieuw als een schakel aan de ketting van ons leven.

Een boom groeit langzaam door de jaren heen. Onder invloed van al die passerende jaargetijden, met storm, regen, wind en kou maar ook met zon en warmte, wordt de boom gevormd tot wat hij is. Uniek in zijn soort, soms met grillige vormen en gebroken takken of schuinstaand door de krachtige wind. Maar ondanks zijn gebreken en beperkingen staat hij jarenlang trots overeind. Elke boom heeft zo zijn eigen butsen en schrammen. Het leven laat nu eenmaal zijn sporen achter. Maar zelfs de meest krachtige en stoere boom zal eens het onderspit delven. Als zo’n boom deel uitmaakt van je leven, een boom waar je elke dag tegenaan kijkt en van geniet, dan kun je je een leven zonder die boom niet voorstellen. De wereld ziet er ineens zo anders uit. De lege plek die de boom achterlaat is als een litteken, zichtbaar en soms pijnlijk aanwezig.
Ook de mensen van wie we in november de namen zullen noemen waren getekend door de jaargetijden. Ook voor hen kwam het moment waarop ze zich gewonnen moesten geven. Ook hun lege plek is tastbaar en voelbaar aanwezig en geeft een blijvend litteken.

LEZERSVRAAG

En u?

Hebt u een bijzondere ervaring van heling en herstel?

Reacties welkom via
lezers@kerkinzoetermeer.nl
of bel 079-3 522 519

Vanuit de natuur leren we dat het vallen van de boom noodzakelijk is, want zo geeft hij zijn levenskracht door. De grond waarop hij stond neemt hem op, om het jonge gewas levenskracht te geven.
Zij die ons voorgingen zijn als de boom die viel. Hun leven was en is waardevol en ook na het heengaan werken zij door in de generaties die komen. De cyclus van het leven krijgt zin als we de liefde van ons voorgeslacht oppakken en tot bloei laten komen in de wereld waar wij nu leven. Er staat niet voor niets geschreven dat Geloof en Hoop en Liefde de belangrijkste waarden van het leven zijn. Geloof en Hoop zullen eens overbodig zijn, maar de Liefde houdt stand. Zelfs als de boom valt, blijft de liefde bestaan in wereld en in de harten van wie hem lief waren.
We noemen de namen en branden een kaarsje ter nagedachtenis aan hen die ons voorgingen. Zoals die namen mogen klinken, zo klinken geloof en hoop en liefde door in ons hart. Steeds opnieuw, als een eindeloze echo. De kringloop van het leven krijgt zijn vervulling in de liefde die blijft. Ik wens en bid dat de rust van die liefde uw hart mag vullen en de lege plek zal verzachten.

• Willem van Rumpt
KiZ-REDACTEUR

Uniek en waardevol in je gebrokenheid

KWETSBAARHEID ERKENNEN • In deze novembereditie van *Kerk in Zoetermeer* gaan een aantal artikelen over heling en herstel: na een ingrijpende gebeurtenis, zoals het overlijden van een familielid of vriend, een ernstig ongeval, baanverlies, burn-out of een scheiding. Heling en herstel zijn thema’s die diep geworteld zijn in menselijke ervaringen. Of het nu gaat om fysieke, emotionele of spirituele wonden, het proces van heling en herstel is essentieel voor het hervinden van de balans in het leven.

Over fysieke heling na een ongeluk of een ernstige ziekte kunnen we kort zijn: na een blessure of operatie kan fysiotherapie helpen. Een gezonde levensstijl is van belang bij het fysieke herstel en het algehele welzijn. Heling na een emotionele gebeurtenis is veel complexer.
Om stress te verminderen kunnen mindfulness- en yoga-technieken bijdragen aan herstel, en denk aan creatieve therapieën. Schilderen, tekenen of andere creatieve activiteiten helpen om emoties te uiten en te verwerken. Ook muziek kan een krachtig middel zijn en helpen bij zowel emotioneel als fysiek herstel.

Christelijk perspectief

Mensen kunnen heling ervaren door gebed en meditatie, en zo innerlijke rust en verbinding met het goddelijke vinden.
In de christelijke traditie dragen sacramenten zoals ziekenzalving bij aan geestelijke en fysieke heling. Rituelen zoals pelgrimages, vasten, heilig avondmaal, of eenvoudig een kaars aansteken kunnen eveneens helpend zijn. Onderschat ook de gemeenschap niet. Een sterk netwerk van familie en vrienden kan cruciaal zijn, net als kerkelijke gemeenschappen. Of denk aan een vereniging als Anonieme Alcoholisten die er juist is om met elkaar herstel te bereiken.

Als je zelf gewond bent

Heling begint vaak met het erkennen van pijn en kwetsbaarheid. Dit kan een moeilijke stap zijn, omdat het betekent dat we onze zwakheden onder ogen moeten zien. Henri Nouwen, een Nederlandse katholieke priester en schrijver (1932-1996), heeft veel geschreven over heling en herstel, vaak vanuit een spiritueel en psychologisch perspectief. Een van zijn bekendste werken is *De gewonde heler* (oorspr. *The wounded healer*).
In dit boek onderzoekt hij wat het betekent om anderen te helpen terwijl je zelf ook gewond bent. Nouwen benadrukt dat echte heling vaak voortkomt uit het erkennen en omarmen van je eigen kwetsbaarheden. Hij gelooft dat mensen die hun eigen pijn en gebrokenheid begrijpen, beter in staat zijn om anderen te helpen. Dit concept van de ‘gewonde heler’ is een centraal thema in zijn werk en leven. Daarnaast schrijft ook Nouwen over de kracht van gemeenschap en relaties in het herstelproces. Hij was zelf sterk betrokken bij gemeenschappen, waar mensen met en zonder verstandelijke beperkingen samenleven. Deze ervaring heeft zijn inzichten in heling en herstel diepgaand beïnvloed.

Gebroken stukken

Er is ook een belangrijke psychologische component. Het omgaan met trauma, verlies en emotionele pijn vereist vaak professionele hulp, zoals gedragstherapie. Theoloog en ritueelspecialist Marian Geurtsen organiseert zogeheten ‘krachtdagen’ en gebruikt de Japanse kunst van *kintsugi* als metafoor voor heling. In *kintsugi* worden gebroken stukken keramiek gerepareerd met goud.
De breuklijnen blijven zichtbaar, waardoor het voorwerp juist meer karakter krijgt. Door de filosofie van *kintsugi* toe te passen op ons eigen leven, leren we onze gebrokenheid te erkennen en te zien als een bron van kracht en schoonheid. Dit kan helpen om met meer compassie naar jezelf en anderen te kijken. Het symboliseert hoe onze gebrokenheid ons uniek en waardevol maakt.

• Jan Blankespoor
KiZ-REDACTEUR

Te huur in Zoetermeer:
700m² kantoorruimte op 1ste etage.
Naar eigen inzicht te renoveren
en in te delen.

Bedrijfsunits met kantoor
schakelbaar vanaf 240-600m²

Te huur in Ede:
Bedrijfsunits met kantoor +/- 200-400m²

Te huur in Pijnacker (medio 2025):
2000m² bedrijfshal en 300m²
kantoorruimte met 3000m² buitentr.
En 3000m² nieuwbouw mogelijk

Te huur in Waddinxveen (medio 2025):
875m² bedrijfshal + 350m² kantoor

Jan Konijn Beheer / Advies o.g.
GSM: +31 (0) 6 53 277 242
E: jan.konijn@solcon.nl
te Oud-Soetermeer

Inclusief gratis ondernemersadvies!
Stuur een mail met uw gegevens en wensen.

Voor info mail
jan.konijn@solcon.nl

MONDIAL MOVERS
Verhuisbedrijf Henneken

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen • Verhuiswinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefopslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68

E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

ERKENDE VERHUIZERS
ZORG VERHUIZER VAN HET JAAR 2013

Schoonheidssalon Azora
natuurlijke schoonheid

- Schoonheidsbehandelingen
- Duo behandelingen
- (Diabetisch) pedicure
- Shellac CND
- Microneedling
- Diverse specialisaties

Balthasarschans 9
2728 EP Zoetermeer

079 341 43 05
info@salonazora.nl
www.salonazora.nl

Aangesloten bij
de huidprofessional
ProVOET

ZEKER VAN VAKWERK
ZEKER VAN DORP

Van Dorp – uw technisch dienstverlener

Van Dorp is specialist in technisch beheer van bestaand vastgoed. Wij nemen u het hele proces uit handen en denken met u mee hoe u uw pand optimaal kunt inzetten en verduurzamen.

Als familiebedrijf hebben wij betrokken medewerkers met passie voor techniek. Met vakkennis en persoonlijke aandacht realiseert Van Dorp duurzame oplossingen.
U bent verzekerd van een gezonde leef- en werkomgeving.
Dankzij onze landelijke overkoepeling en regionale aanwezigheid zijn wij altijd dichtbij. Neem contact met ons op via (079) 368 76 87 voor vrijblijvend advies.

vandorp.eu

VAN DORP
VOOR MORGEN

Karen PATERNOTTE UITVAARTZORG

"Als u afscheid moet nemen, dan wilt u dat natuurlijk zo goed mogelijk doen".

079 - 303 22 03
24 uur per dag bereikbaar

Koraalrood 153, 2718 SB Zoetermeer
www.paternotteuitvaart.nl
info@paternotteuitvaart.nl

ichthus boekhandel
bijbels boeken muziek

Dorpsstraat 74
2712 AM Zoetermeer
079-3162081
ICHTHUSBOEKHANDEL.NL

Zoekt u iemand die uw administratie kan doen, maar kunt u deze niet in dienst nemen?

Hebt u iets te veel financiële administratie omhanden?

Vindt u uw administratie eigenlijk vervelend en tijdrovend werk?

Van der Kruk Consultancy
DÉ OPLOSSING VOOR UW ADMINISTRATIE

Ing. Nettie van der Kruk
T (06) 371 55 371
E contact@vanderkrukconsultancy.nl
I www.vanderkrukconsultancy.nl

Infinity Uitvaartzorg

Mijn doel is om samen met u te zorgen
voor een warm en liefdevol afscheid.

Het leven is eindig, maar oneindig is de liefde

079 5000 250 (dag en nacht)
Larikszoom 9, Zoetermeer
infinity-uitvaartzorg.nl

**Gebroeders Huurman
een vertrouwde naam
voor al uw bouwwensen**

Bouwbedrijf | Gebroeders Huurman

100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

BOUW GARANT Kwaliteit Zekerheid Service Garantie

- Kleinschalige onderneming met persoonlijke zorg en aandacht
- 24 uur per dag bereikbaar
- Ongeacht uw verzekering

van Dongen
Uitvaartzorg met karakter

Bel na overlijden
079 - 343 43 03
wij zijn 24 uur per dag bereikbaar!

Van Dongen
UitvaartZorg & UitvaartCentrum
Bredewater 20a, 2715 CA Zoetermeer
079 - 343 43 03 • www.vduz.nl

PHOTO's by Leonie

info@photosbyleonie.nl
06-526 300 48

www.photosbyleonie.nl

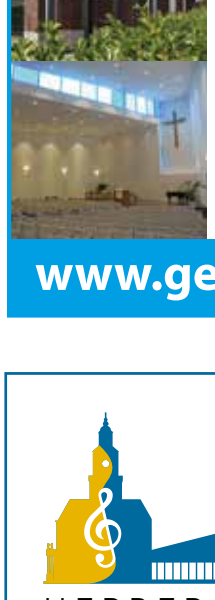

HERBERG OUDE KERK ZOETERMEER

klassieke concerten en zaal-verhuur

Dorpsstraat 59, 2712 AD Zoetermeer
E info@herbergoudekerk.nl **M** 06 8351 0287

WWW.HERBERGOUDEKERK.NL

Met betrokkenheid en respect wordt alles tot in detail geregeld

Teeuw
UITVAARTVERZORGING
Hoekeindseweg 61
Bleiswijk
www.teeuwuitvaartverzorging.nl

Dag en nacht bereikbaar
079 - 342 60 70

Redactie.AMG
JOURNALISTIEK BUREAU
voor tekst, beeld- en eindredactie

A.M. van der Giessen-van Velzen
Starrebos 57
2716 JV Zoetermeer
(079) 3 522 519
Redactie.AMG@online.nl

AANRADERS

Psalmen van gevangenen

Bij het 75-jarig bestaan van het Justitiepastoraat presenteerde het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap vorige maand 150 psalmbewerkingen, geschreven door gevangenen in de stilte van hun cel. Als gedicht, hertaling, eigentijdse metafoor, songtekst met eigen associaties, herinneringen, gedachten, verlangens en gevoelens. Religieus, alledaags, rauw, expressief, oprecht. *€ 22,50 W nbg.nl*

Bid dat ze groeien!

Bij het jaarthema 'Dat je groeien mag ...' heeft de HGJB gebedskaarten gemaakt om uit te delen. 'We verlangen naar geloofsgroei: dat kinderen en jongeren Jezus Christus meer leren kennen. Daarvoor hebben ze jouw liefde, aandacht en gebed nodig. Voor welk kind of welke jongere bid jij dit seizoen?' Bestel ook gratis de kaartenset op 'groeipapier'. *hgjb.nl/ kaartenset*

'Levend verlies'

Rouw kan ook aanwezig zijn bij afnemende gezondheid, verlies van werk, een onvervulde kinderwens, uiteengespatte toekomstdromen, zogenoemd 'levend verlies'. In *Leven met verlies* komt deze rouw op een persoonlijke, nuchtere manier aan de orde. Vanuit een bijbelse en geestelijke insteek worden handvatten aangeboden om met dit verdriet om te gaan. *Uitgeverij Groen, Artios-reeks, € 15,99*

Nalatenschap

Wat is voor u belangrijk? Welke rol spelen geloof, hoop en liefde in uw leven? Wat moet blijven bestaan, ook als u er niet meer bent? Brochure van de Protestantse Kerk in Nederland met gedachten, overwegingen en praktische keuzes. *W protestantsekerk.nl/nalaten*

Dagteksten 2025

Dagboek met steeds drie elementen: twee bijbelteksten (één uit het Oude en één uit het Nieuwe Testament) en een lied. De bijbelteksten worden op dezelfde dag wereldwijd in meer dan zestig talen gelezen. Het lied of gedicht wordt er door de Evangelische Broedergemeente bij gezocht en gaat de 295e jaargang (!) in. Het dagboekje is door het kleine formaat makkelijk mee te nemen in binnenzak of tas. *W jongbloedmedia.nl*

UITGELICHT

De actuele maandagenda met alle aangeboden activiteiten en bijeenkomsten in de kerken vindt u, met een korte toelichting en de nodige contactgegevens, overzichtelijk gerangschikt onder de naam Uitgelicht op de website **www.kerkinzoetermeer.nl**

THEMA

Heling en herstel door de ogen van een therapeut

INTERVIEW • **'Ik zie veel lijden en gebrokenheid in de wereld. Het is mijn missie om een bijdrage te leveren aan heling en herstel.' Gerryke van der Graaf is gestalttherapeut en ziet dat veel mensen te maken hebben met onaffe dingen in hun leven, die alleen maar complexer worden als ze er mee door blijven lopen. 'Mooi is dat ik in mijn praktijk heel dicht bij de mensen kom.'**

Wat zijn je gedachten bij het thema 'heling en herstel'?
'Ik vind het mooi dat niet gesproken wordt van 'genezing en herstel', maar van 'heling en herstel'. Bij genezing is er sprake van verhelpen van de symptomen. Bij heling mogen de symptomen er zijn, maar gaat de aandacht naar de bron.
Om te helen, is het belangrijk dat je zelf heel bent, dus inclusief de delen die je van jezelf schuwt. De kunst is om dit te integreren. Door het accepteren van deze delen ontstaat er ontspanning, en van daaruit kun je weer verder gaan. Dus niet direct oplossen, maar wel ervaren hoe je hiermee anders om kan gaan. Zoals de vergelijking van pijl en boog: de boog kan niet steeds gespannen staan. Het loslaten geeft ruimte, geeft ontspanning. Die beweging, daar gaat het om.'

Kun je iets zeggen over de tijd waarin we leven op basis van jouw casussen?
'In deze tijd worden mensen erg gepusht. Het gaat vooral om een goede carrière en succesvol zijn. De nadruk ligt op het ik en dat het aan jou ligt als het niet lukt. Ik zie veel meer in verbinding maken en medemenselijkheid. Het is al helend op zich als je beseft dat veel meer mensen met deze problematiek leven. In andere culturen wordt veel meer de nadruk gelegd op wij en ben jij een onderdeel van het geheel.
Een ander aspect is de digitalisering, met name voor de jongere generaties. Als zij zich rot voelen, is afleiding en entertainment snel te vinden via een beeldscherm. En het belangrijkste: daardoor geef je de moeilijkere emoties geen plaats, maar je vermijdt ze. Zo leer je gevoelens als ongemak of lastige emoties moeilijk te verdragen. Dat kan uiteindelijk voor problemen zorgen.'

Heel worden, inclusief de delen die je van jezelf schuwt

Hoe ga je om met tegenslagen in je behandeling?
'Tegenslagen kunnen ook tot iets nieuws leiden. Het gaat om de betekenisgeving ervan. In gesprekken kom ik veel weerstand tegen. Ik vat dat op als wegwijzer. Voor de betrokkene geeft dit een bepaalde bescherming, een zekere veiligheid. Het is een manier om staande te blijven.
Weerstand heeft altijd een ondersteunende functie. Tegelijkertijd past het vaak niet meer in het hier en nu. In de therapie gaat het erom je eerst bewust te worden van de weerstand. En daarna te onderzoeken waar het voor staat. Het doel is de weerstand integreren. De betekenisgeving dient de persoon zelf te doen en kan alleen ontstaan in het contact met anderen.'

Welke rol speelt het christelijk geloof in jouw therapie?

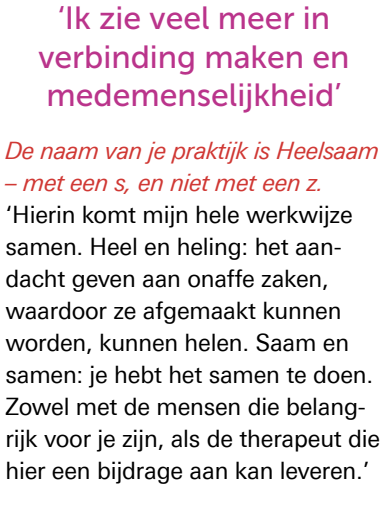

'Voor mij persoonlijk is het christelijk geloof de basis van mijn handelen. Jezus oordeelt niet en blijft mensen opzoeken. Zoals op mijn website staat: "Het inspireert me om écht contact te maken met de mensen die ik ontmoet, los van ieders (levens)overtuiging." Het is de achtergrond van waaruit ik werk, voor de medemenselijkheid en het omzien naar elkaar.
Voor mensen die dat willen kan geloof een plaats krijgen in de therapie. Dat kan op vele manieren. Maar gelovig of niet, iedereen is welkom.'

'Ik zie veel meer in verbinding maken en medemenselijkheid'

De naam van je praktijk is Heelsaam – met een s, en niet met een z.
'Hierin komt mijn hele werkwijze samen. Heel en heling: het aandacht geven aan onaffe zaken, waardoor ze afgemaakt kunnen worden, kunnen helen. Saam en samen: je hebt het samen te doen. Zowel met de mensen die belangrijk voor je zijn, als de therapeut die hier een bijdrage aan kan leveren.'

• Reinier Laman Trip
KiZ-MEDEWERKER

Gerryke van der Graaf heeft sinds een jaar haar eigen praktijk als gestalttherapeut en werkt vanaf 2016 als gezinscoach in de jeugdhulpverlening. Het aanbod bestaat uit individuele therapie, relatietherapie en *brainspotting*. Bij dit laatste gaat het om het behandelen van trauma's en blokkades. Ze hanteert een systemische werkwijze. Dat wil zeggen: niet alleen gericht op het individu, ook belangrijke anderen uit de omgeving worden er direct of indirect bij betrokken. Gestalttherapie ziet de mens in zijn context en is erop gericht om de verstoorde wisselwerking met zichzelf en de omgeving op een natuurlijke manier te herstellen.

VAN DE REDACTIE

Waar gezongen wordt

De titel boven dit stukje leen ik van een boek. In dit debuut van Shula Tas (1987) zoekt een jonge zangeres met een liefde voor de blues naar haar stem. De vraag van de Iraanse onderbuurvrouw: 'Waarom zing je eigenlijk niet meer?' laat haar als een ruis, als een refrein niet los.

Omdat V. bij haar komt wonen, moet de zolder leeg. Ze gaat door de spullen van haar gestorven vader en moeder en vindt foto's van haar oma's schilderijen, die boven alles zangeres was. 'Mijn oma zong zelfs in het kamp. Om te troosten, om te verbinden. Om te leven.' Wanneer alle dozen leeg zijn houdt ze een handgeschreven melodie van die oma over. Langzaam wordt alles lichter. Ze zet het lied op de piano en durft er muziek van te maken.

Zoals de helende gang naar 'haar muziek' mij pakte, word ik ieder jaar geraakt door de profetie van Maleachi over de Heiland die geboren wordt: 'Hij breidt zijn vleugels uit en komt genezen / al wie verkommerd zijn in 's werelds loop.' Mijn ogen prikken, vooral als ik de Engelse versie van 'Hoor, de eng'len zingen d'eer / van de nieuwgeboren Heer' in couplet 3 meezing over 'heil en heling':

Hail the heav'n-born
Prince of Peace!
Hail the Sun of Righteousness!
Light and life to all He brings,
ris'n with healing in his wings.

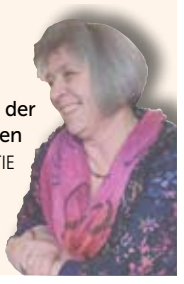

• Marieke (A.M.) van der Giessen-van Velzen
HOOFD/EINDREDACTIE

KERK MUZIEK

Muziek werkt helend

Het was bij de oude beschavingen bekend dat muziek genezende eigenschappen heeft, en zij gebruikten het heel bewust voor dat doel. In de Bijbel wordt verteld dat koning Saul, gekweld door een boze geest, een beroep deed op David, de bedreven harpspeler.

Telkens wanneer de boze geest … op Saul was …
nam David een harp en speelde met zijn hand; zo werd
Saul verkwikt en gezond, en de boze geest verliet hem.

***

De liederen van de oecumenische Taizé-gemeenschap in Frankrijk moeten lang genoeg gezongen worden om afleidende gedachten tot rust te laten komen en de tekst tot ons door te laten dringen. Een lied wordt vaak herhaald gezongen. Vaak vier tot acht minuten achter elkaar.

***

Tijdens diensten van de gemeenschap op het Schotse eiland Iona worden staande eenvoudige liederen gezongen. Ze zijn geschreven door musicus Graham Maule en John L. Bell. Het werken in volkswijken betekende voor dominee John L. Bell ook: met hen zingen. Volgens hem kan iedereen zingen. Het volgende lied, ook te vinden als lied 833 in Liedboek 2013, wordt vaak herhaald gezongen.

Take, o take me as I am
summon out what I shall be
set your seal upon my heart
and live in me

Neem mij aan zoals ik ben.
Zuiver uit wie ik zal zijn.
Druk uw zegel op mijn ziel
En leef in mij.

***

Muziek tilt mensen over hun handicap heen, zegt Madeleen de Bruijn in haar boek *Muziek in de kinderrevalidatie*. Door te zingen kunnen stotteraars opeens zonder te stotteren een ingewikkelde tekst foutloos laten horen.

***

Het horen van en luisteren naar muziek kan ontspannen, vrolijk maken, een treurige stemming doen verdwijnen of een troosteloos bestaan voor een ogenblik verhelpen.

• Dries Piening
KiZ-MEDEWERKER

Bezoek voor actuele informatie over kerkdiensten en activiteiten de websites van de wijkgemeenten, de website PGZOETERMEER.NL en onze website KERKINZOETERMEER.NL

KERKDIENSTEN IN NOVEMBER

PROTESTANTSE GEMEENTE ZOETERMEER	Zondag 3 november	zondag 10 november	zondag 17 november	zondag 24 november *Eeuwigheidszondag*	zondag 1 december *Eerste Advent*
WIJKGEMEENTE OUDE KERK **Oude Kerk** Dorpsstraat 59, 2712 AD **T** (079) 316 39 09 **W** oudekerkgemeente.nl	10.00 uur ds. C.M. Baan Nieuwpoort *Dankdienst voor gewas en arbeid en Ontmoetingslunch*	10.00 uur ds. F. Bos Waddinxveen *Als nieuw!-dienst* 18.30 uur ds. E. Westrik Boskoop *Avondmuziek m.m.v. Oude Kerk Ensemble*	10.00 uur ds. H.M. Habekotté Vlaardingen-Holy	10.00 uur ds.. G.A. van de Weerd Geertruidenberg *m.m.v. Kerkkoor Oude Kerk*	10.00 uur ○ ds. H. Mast Ter Heijde aan Zee *Heilig Avondmaal* 18.30 uur ds. J. Overeem Waddinxveen *Dankzegging Avondmaal*
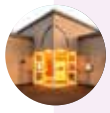 **WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-ZUID** **De Regenboog** Nathaliegang 263, 2719 CR **T** (079) 362 87 03 • **W** pwzz.nl	10.00 uur mw.ds. E. van der Wolf-Kox	10.00 uur ds. J.T. van der Wolf	10.00 uur mw.ds. M.C. Kapteyn Graft-De Rijp	10.00 uur ds. J.T. en E. van der Wolf-Kox	10.00 uur mw.ds. E. van der Wolf-Kox
WIJKGEMEENTE OOSTERKERK **Oosterkerk** Oosterheemplein 320, 2721 ND **T** (079) 593 78 08 • **W** oosterkerkzm.nl	10.00 uur ds. P. Baas 17.00 uur ds. A.B. van Campen Houten	10.00 uur ds. P. Baas 17.00 uur *Hart4U-dienst* dhr. B. Rebergen Veenendaal	10.00 uur ds. L. Wüllschleger Harderwijk 17.00 uur ds. P. Baas *Maaltijd en preekbespreking*	10.00 uur ds. P. Baas 17.00 uur ds. A.J. Zoutendijk Utrecht	10.00 uur ds. E. van den Ham Zoetermeer 17.00 uur ds. P. Baas
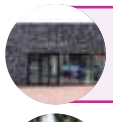 **PERRON OOSTERHEEM** **Oosterkerk** (Bovenzaal) **W** perronoosterheem.nl	10.00 uur dhr. M. de Jong Rotterdam-Spangen	10.00 uur dhr. P.J. Rodenburg Delft	10.00 uur *Kindertheater* *Simon en Zo* basisschool Het Noorderlicht Spitsbergen 5	10.00 uur mw. G. Joziasse Wateringen	10.00 uur dhr. G. Bremmer Zwijndrecht
WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD **Ichthuskerk** Parkdreef 258, 2724 EZ **T** (079) 341 36 20 • **W** pwzn.nl	10.00 uur mw.ds. E. Dibbets-van der Roest 12.00 uur *Chagallviering* mw. L. Janssen en mw. A. Lodder	10.00 uur dhr. R. Karsdorp 16.00 uur *Vrouwenviering*	10.00 uur mw. A. Lodder	10.00 uur mw. ds. E. Dibbets-van der Roest en mw. A. Lodder *met doventolk*	10.00 uur mw.ds. E. Dibbets-van der Roest *Maaltijd van de Heer* ○ 12.00 uur *Chagallviering* mw. P. van der Boom
VRIJZINNIGE GEMEENTE **Adventskerk** Julianalaan 3, 2712 CB **T** (079) 316 61 76 • **W** vcgz.nl		10.30 uur ds. K. van Klaveren *Herdenkingsdienst Eeuwigheidszondag*		10.30 uur mw.ds. L. Lafeber Zoetermeer	
KERNGEMEENTE DE PELGRIM **De Oase** • Kerkenbos 8, 2715 RP **W** depelgrimzoetermeer.nl	15.00 uur *Herdenking overledenen bij de Watertoren* Derde Stationsstraat 369	14.00 uur *Pelgrimviering* De Oase, Kerkenbos 8		19.30 uur *Taizéviering* De Wijngaard, Moeder Teresasingel 100	
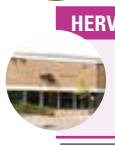 **HERVORMDE MORGENSTERGEMEENTE** **Morgensterkerk** Nassaulaan 1 2712 AT • **T** (079) 316 23 46 **W** morgenstergemeente.nl	10.00 uur ds. J. Koppelaar Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. J. van Eck Lexmond	10.00 uur ds. B.J.van Assen Moerkapelle 18.30 uur ds. J.M. Molenaar	10.00 uur ds. J.M. Molenaar 18.30 uur ds. A. van Vuuren Capelle a/d IJssel	10.00 uur ds. J.M. Molenaar 18.30 uur ds. A.B. van Campen Hazerswoude	10.00 uur ds. A.J. Kunz Katwijk aan Zee 17.00 uur ds. P.J. Visser Rotterdam

ONDER WOORDEN

Ritueel

Ik houd het kleine
ritueel in ere,
opdat je elk moment
terug kunt keren.

Iedere dag,
wanneer het avond wordt,
maak ik de tafel klaar:
een extra bord,

bestek, je eigen stoel,
een kaars, een glas,
alsof je enkel
opgehouden was.

Ik hoor (hoe kon ik
denken dat hetgene
waardoor ik ben, voor
altijd was verdwenen?),

ik hoor, alsof de woning
nog bestond,
het grind, de klink,
het aanslaan van de hond,

en je komt binnen
op het ogenblik
dat ik de lamp ontsteek,
de bloemen schik.

Ik hoop alleen
dat ik dan rustig blijf
en haast niet opziend
van mijn stil bedrijf

de woorden vind,
als was het vanzelfsprekend:
Schuif aan; tast toe:
er is op je gerekend.

Jean Pierre Rawie
Uit: 'Woelig stof', 1989

COLOFON

***Kerk in Zoetermeer* is een uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer. Deze krant verschijnt tien keer per jaar.**

8e jaargang | nummer 9 | november 2024

Redactie
Jan Blankespoor, Marjolijn van der Haven-Verweij, Hanneke Lam, Willem van Rumpt

Hoofd- en eindredactie
Marieke van der Giessen-van Velzen
E redactie@kerkinzoetermeer.nl
W kerkinzoetermeer.nl

Ontwerp en vormgeving Jessica Monker

Druk Opmeer Drukkerij bv, Den Haag

Medewerkers aan dit nummer
Jolanda Annema, Hans van der Bilt, Rinus van Dorland, Hilde Graafland, Ronald Grootveld, Peter van Holten, Marcel Legtenberg, Sonja van der Linden, Hans van Oort, Dries Piening, Theo Poot, Jeanette Rodenburg-van Genderen, Petra Vossegat-de Bruin, Baukje Walet, Arco Weening, Els van der Wolf-Kox

Kopij december
Kopij en berichten voor de volgende uitgave van Kerk in Zoetermeer graag insturen **woensdag 13 november**. De december-krant verschijnt op woensdag 4 december.

Contact bezorging
Buytenwegh/De Leyens, Noordhove, Seghwaert, Oosterheem: Bert de Jong • **T** (079) 346 00 54 / 06 44 55 01 49
Rokkeveen: Fam. J.C. Jol • **T** (079) 362 06 03
Meerzicht: dhr. P. v/d Broek • **T** (079) 321 43 91
Dorp, Driemanspolder, Palenstein, Stadshart: Mw. A. Maas • **T** (079) 316 63 73

Wilt u *Kerk in Zoetermeer* ook ontvangen?
Wilt u ook (vrijwel) maandelijks *Kerk in Zoetermeer* ontvangen? Dat kan! Geef het door via **info@kerkinzoetermeer.nl** of bel de eindredactie: **(079) 3 522 519**
Dit kan ook voor losse of extra nummers van een bepaalde editie.

Vrijwillige bijdrage
Het richtbedrag voor tien nummers per jaar van Kerk in Zoetermeer is € 25. Elk ander bedrag is net zo welkom. Uw gift kunt u overmaken naar **NL15 RABO 0373 7337 04** t.n.v. Protestantse Gemeente Zoetermeer Kerkblad. Hartelijk dank!

Kerkelijk Bureau
U kunt dinsdag en vrijdag van **9.30-11.30 uur** terecht op het Kerkelijk Bureau. Of bellen met
T (079) 316 82 56 / 06-1236 5054 (Gerda Rust)
E kerkbureau@pgzoetermeer.nl
T Frans Halsstraat 3, 2712 JS
W www.pgzoetermeer.nl

Ook adverteren?
Bekijk onze advertentietarieven en neem contact op over de mogelijkheden! **E** advertenties@kerkinzoetermeer.nl **W** kerkinzoetermeer.nl

CONTACT VERTROUWENSPERSONEN

OUDE KERK
Kees Hakkenberg
E vertrouwenspersoon@oudekerkgemeente.nl

DE REGENBOOG
Hanneke von Meijenfeldt • **T** 06-2956 6786
Bram van Strijen • **T** 06-8324 0255
E vertrouwensteam@pwzz.nl

OOSTERKERK
Henriëtte Griffioen
Jaap Rodenburg • **T** 06-1327 4546
E vertrouwensteam.oosterkerkzm@gmail.com

ICHTHUSKERK
Binie Geut • **T** 079-320 09 06
Tamara Platteel • **T** 06-1091 2189
E vertrouwensteam@pwzn.nl

Zit je ergens mee? Neem contact op met een van ons.

OVERIGE DIENSTEN & VIERINGEN

Dienst voor doven	**WelThuis Vivaldi**	**De Camee**
Chagall-ruimte Ichthuskerk Parkdreef 258, 2724 EZ	Maandelijks Brechtzijde 45, 2725 NR	Maandelijks Camee 22, 2716 RL
Zondag 10 nov 10.00 uur dhr. A.F. de Best Katwijk aan Zee	Zondag 17 nov 10.30 uur ds .P. Baas	Donderdag 28 nov 16.00 uur dhr. M. Vermeulen

WEEKSLUITINGEN

WelThuis De Morgenster
Nassaulaan 11, 2712 AT • **T** (079) 316 48 88

Vr 1 nov	15.30	dhr. A. de Raad
Vr 8 nov	15.30	mw. M. van den Boomgaard
Vr 15 nov	15.30	dk. R. van Berkel
Vr 22 nov	15.30	dhr. E. Leune
Vr 29 nov	15.30	ds. J.M. Molenaar

DANKDAG

Oosterkerk / Perron		
woensdag 6 nov	15.00	ds. P. Baas *Dienst met kinderen*
	19.00	ds. P. Baas
Morgensterkerk		
woensdag 6 nov	14.30	ds. J.M. Molenaar
	19.30	ds. J.M. Molenaar

CONTACT

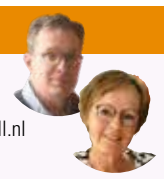

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE OUDE KERK
Ambulant predikant ds. Ard van den Berg
Pastoraat Marja van den Boomgaard • **T** 06-2251 2609 • **E** boomma@xs4all.nl
Scriba Ria Kamp • **T** (079) 361 03 18 • **E** scriba@oudekerkgemeente.nl

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-ZUID (DE REGENBOOG)
Predikanten ds. Jan en Els van der Wolf-Kox • Parelgrijs 56-58, 2718 NV • **T** (079) 889 74 32
T 06-3863 6293 (Jan) • **E** jtvanderwolf@gmail.com
Werkdagen maandag t/m vrijdag
T 06-3863 6292 (Els) • **E** evanderwolfkox@gmail.com
Vrije dagen woensdag en zaterdag
Scriba Frits von Meijenfeldt • **T** 06-4042 7683 • **E** scriba@pwzz.nl

HERVORMDE WIJKGEMEENTE OOSTERKERK
Predikant ds. Pieter Baas • Berkelstroom 47, 2721 AG
T 06-8359 9143 • **E** predikantoosterkerk@gmail.com
Vrije dagen dinsdag- en donderdagmiddag, zaterdag
Scriba Marten Heikoop • **T** 06-4033 8226 • **E** scribawijk4@gmail.com
Pastoraal werker Cocky van Dorp • **T** 06-2473 5383 • **E** cdvandorp@hotmail.com

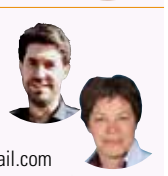

Perron Oosterheem • Oosterheemplein 320, 2721 ND
Contactpersoon André Bos • **T** 06-1398 4223
E andre.bos@festo.com • **W** perronoosterheem.nl

PROTESTANTSE WIJKGEMEENTE ZOETERMEER-NOORD (ICHTHUSKERK)
Predikant ds. Erika Dibbets-van der Roest • Toscaschouw 23, 2726 JJ
T 06-2197 6875 • **E** predikant@pwzn.nl • **Vrije dag** donderdag
Jongerenpastor Arianne Lodder • **T** 06-2324 1540
E kerkelijkwerker@pwzn.nl • **Werkdagen** dinsdag t/m donderdag
Geestelijk begeleider Ronald Karsdorp • **T** 06-2260 7030 • **E** r.karsdorp@kpnmail.nl
Scriba (waarnemend) Hanneke Lam • **T** 06-5259 2531 • **E** scriba@pwzn.nl

VRIJZINNIGE GEMEENTE ADVENTSKERK
Voorganger ds. Karl van Klaveren • **T** 06-1104 1992
Secretaris Max Hofman • **E** secretaris@vcgz.nl

De Pelgrim • Kerkenbos 8 (gebouw De Oase), 2715 RP
Pionier Gerda Griffioen • **T** 06-2497 5092 • **E** gerda@depelgrimzoetermeer.nl
W www.depelgrimzoetermeer.nl

HERVORMDE MORGENSTERGEMEENTE
Predikant ds. J.M. Molenaar • Julianalaan 17, 2712 CB
T (079) 316 37 12 • **E** predikant@morgenstergemeente.nl
Scriba A.J. Weening • **T** 06-2869 2939 • **E** scriba@morgenstergemeente.nl

OPROEP • Iedere derde zondagochtend van de maand wordt er in Verpleeghuis Vivaldi een kerkviering gehouden. Na de viering wordt er met de bewoners koffie of thee gedronken. Van het gastteam dat hiervoor ingeroosterd wordt, zijn er enkele mensen gestopt. Dus nu een oproep: wie wil ons komen helpen? En eigenlijk kunnen we ook nog wel wat vrijwilligers gebruiken, die bewoners ophalen en terugbrengen.

Voor aanmelden en informatie: Nanda van den Berg T 079-341 41 35
E nanda.berg49@gmail.com

Advertenties

Kerk in Zoetermeer

De redactie van *Kerk in Zoetermeer* zoekt
nieuwe redacteuren en een **redactieassistent**
WWW.KERKINZOETERMEER.NL

PRAKTIJK Heelsaam

Individuele therapie
Relatie therapie
Brainspotting

Praktijk Heelsaam werkt vanuit een christelijke visie en begeleidt jou/jullie in belangrijke veranderprocessen.
www.praktijkheelsaam.nl / 06-81573671

GETEKEND

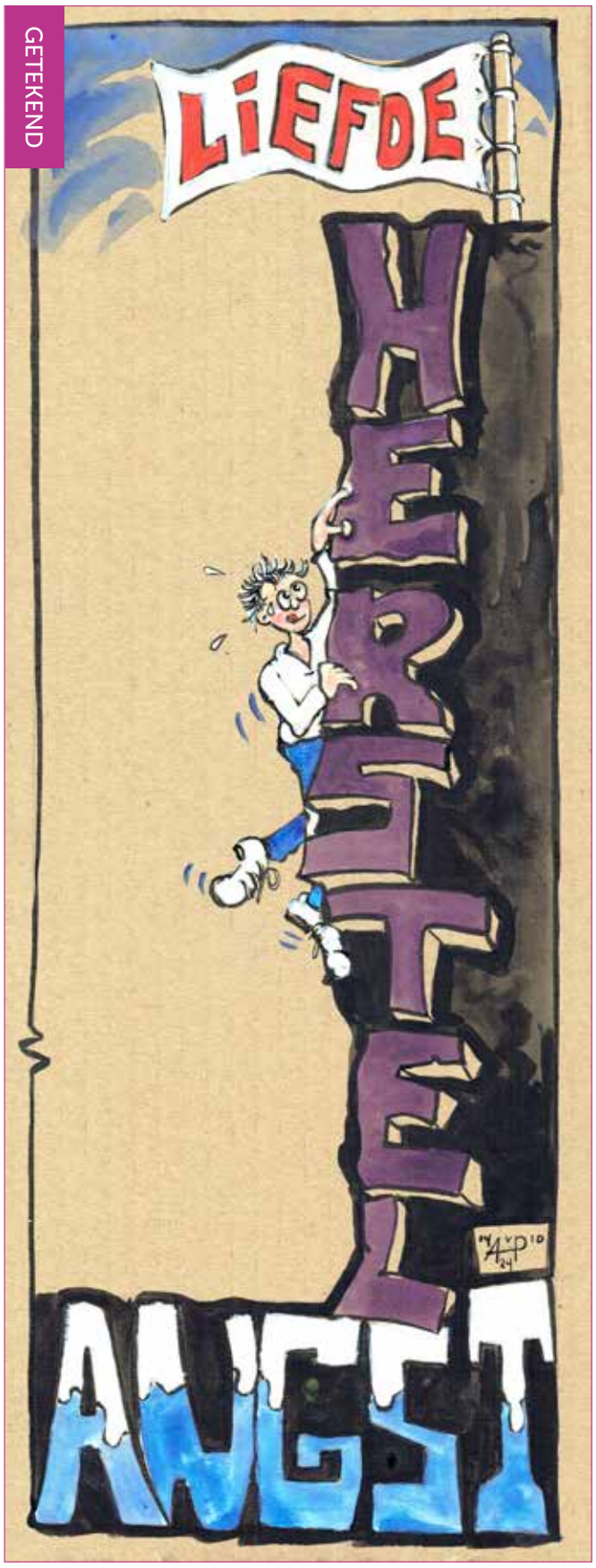

THEMA

LEVENSVRAGEN BIJ MENSEN MET BEPERKING

‘Jij mag er zijn in Gods licht’

Petra Vossegat-de Bruin: ‘Zo laat ik het licht altijd zien aan de bewoners. De kaars brandt, ik ga rond en kijk iedereen aan.’

RITUELEN EN OVERGANGSMOMENTEN • **Het is best een grote vraag: hoe praat je over geloof en levensvragen bij mensen met een beperking? Hoe kun je troost en hoop bieden, hoe ga je om met heling en herstel? Petra Vossegat-de Bruin is geestelijk verzorger en rouw- en stervensbegeleider bij mensen met een verstandelijke beperking. Zij vertelt een bijzonder verhaal over oplichten en uitzwaaien: ‘Ga maar gerust!’**

Overgangsmomenten vond, laat ik haar Anita noemen, altijd ingewikkeld. Iedere maandagavond kwam zij bij mijn gespreksgroepje. Altijd stond ze te dralen bij de deur. Vond het moeilijk haar plek in te nemen. (Te veel gebeurd toen ze jong was …)
Dan begon ik te zingen: ‘Kom in de kring, wij komen samen om voor elkaar een huis te zijn’. Dat was het moment voor haar om plaats te nemen in de kring waar ze zo welkom was.
We ontstaken de mooie kaars met regenboog en ik zong voor de hele kring: ‘Jij mag er zijn in Gods licht.’ Anita’s ogen volgden de kaars en als ik haar toezong: ‘Het licht schijnt voor jou’ lichtten haar ogen en haar hele gezicht op. Iedere week weer een bijzonder moment.

Na afloop werd er wederom gedraald, want nu moest de weg andersom gegaan worden. Om de overgang terug naar de woning goed te kunnen maken – meer bewoners hebben hier last van – zingen we altijd: ‘Ga nu allen heen, allen heen in vrede’.
Voor Anita was dat nooit genoeg. Ik moest haar zingend bij de hand pakken: ‘Dit is het einde, dat doet de deur dicht’ en zo naar de uitgang begeleiden. Waar ik haar uitzwaaide en zei: ‘Ga maar gerust!’

Op een dag bleek dat Anita heel erg ziek was en dat er geen genezing meer mogelijk zou zijn. We hadden gesprekjes over ziek zijn, over dood gaan, over en dan … We ontstaken de kaars met levensboom en regenboog. Ik vertelde verhalen over de hemel zonder pijn en angst.
We droomden samen over die hemel, over papa en mama die daar waren, over de koffiepot die daar nooit leeg is en de koektrommel altijd gevuld met roze koeken. Anita gaf regelmatig aan dat ze er vrede mee had en uitkeek naar haar hemelse woning.

Tot dat moment dat wij wisten en zij voelde dat het einde bijna daar was. Toen kwam er enorme onrust: ‘Ben ik daar echt wel welkom?’ Ik ging bij haar langs, stak de kaars met regenboog aan en zong: ‘Het licht schijnt voor jou, het licht schijnt voor mij en straks ben jij vrij, vrij van pijn, vrij van verdriet.’ En zei: ‘De hemelpoort staat voor jou open en papa en mama wachten daar op jou.’
Anita werd even rustig, maar ik zag haar aarzeling en wist: hier is iets anders nodig. Ik zette in: ‘Dit is het einde, dat doet de deur dicht’. Het liedje was nog niet uit of zij ging rustig liggen. Tien minuten later ging de Hemelpoort voor haar open.

Bij haar afscheid waren er mooie verhalen, fijne muziek, een prachtig versierde kist. We zongen mee met Frans Bauer en zijn ‘Trein naar niemandsland’. Ik dankte voor haar leven en vroeg aan God de Vader of de engelen de koffie al bruin hadden, want Anita kwam er aan.

KidZ

Wat een pech… dat mooie vaasje dat je van oma kreeg, valt kapot in vijf stukken… Lijmen? Ja, maar de scheuren blijf je zien! Weet je wat? Probeer die mooi te versieren! Dan zie je geen scheuren meer en wordt het nog mooier dan eerst. Net als toen je ruzie had met je vriend of vriendin: nadat je het goedmaakte, werd de vriendschap juist beter.
Knip de stukken uit, maak het vaasje weer heel en versier het zo goed als je kunt. Stuur een foto naar kidz@kerkinzoetermeer.nl
De mooiste vaas wordt beloond!

• Marjolijn van der Haven-Verweij
KidZ-REDACTEUR

150 jaar Gereformeerde Kerk gearchiveerd

GOED BEELD VAN GEREFORMEERD LEVEN • **In 1862 werd de Gereformeerde Kerk in Zoetermeer gesticht. Samen met de Hervormde Gemeente vormde zij in 2012 de Protestantse Gemeente Zoetermeer: 150 jaar gereformeerde historie hier ter plaatse.**

In die 150 jaar is er heel veel besproken, geschreven en beleefd en ook heel veel vastgelegd in documenten die samen het archief van de kerk vormen. Alles bij elkaar geven verslagen van de kerkenraad, financiële jaaroverzichten, doop- en trouwboeken, brieven en nog veel meer een goed beeld van de geschiedenis van het gereformeerde leven in Zoetermeer.
In 2001 is het oude archief uit de jaren 1862-1872 geïnventariseerd door Gerrit van der Beek, overgedragen aan het Gemeentearchief van Zoetermeer. Piet Kruik beheerde en ordende het nieuwe archief, dat vanaf 1973 in het kerkelijk bureau aan de Frans Halsstraat was opgeborgen.

Al voor 2013 begonnen Tom Westerhof en enkele anderen met het actief verzamelen en registreren, en zelfs digitaliseren van het archief van de oudste gereformeerde wijkgemeente, de Pelgrimskerk, om ook dit over te kunnen dragen aan het Gemeentearchief.
In het voorjaar van 2023 is dit archief – samen met twee stalen kasten – door Beppie van der Plas, Wim Vreeke, Gerrit Roos en andere vrijwilligers onder coördinatie van Ronald Grootveld geselecteerd, beschreven, geordend en ontdaan van schadelijk materiaal zoals (duizenden!) nietjes en plastic. Daarnaast zijn twaalf ‘bananendozen’ met ongeordend centraal archief aangepakt. Dat bleken vooral documenten uit de jaren ‘80 en ‘90 te zijn, overduidelijk afkomstig uit ordners, maar zonder enige ordening of aanduiding van herkomst. In het kerkelijk bureau stond ook nog het op code geordende archief van de Gereformeerde Kerk in twee afgeladen vierladenkasten. Ook deze dossiers zijn uitgedund en geselecteerd op bewaring op grond van de landelijk richtlijnen voor kerkelijk archiefbeheer.

De werkzaamheden zijn in deze zomer van 2024 afgerond. Daarna is het archief overgedragen aan het Stadsarchief Zoetermeer en opgeslagen in het archiefdepot in Moordrecht. Het is, met enkele privacy-beperkingen, voor iedereen die onderzoek wil doen ter inzage.

• Ronald Grootveld
ARCHIVARIS

Advertenties

Alle vaste contactgegevens en adressen vindt u op pagina 4 van deze krant. Bel, mail of kijk op de aangegeven websites voor actuele informatie. De agenda uitgelicht op kerkinzoetermeer.nl houdt alles actueel.

GEBEDSMOMENTEN

Oude Kerk
Elke dinsdag, 19.15-19.45 uur in de consistorie. E leenmanf@xs4all.nl

Oosterkerk
Elke twee weken op woensdag.
6 en 20 november, 19.00-19.55 uur E p.j.vandaalen@casema.nl

Ichthuskerk
- *Elke zondag is er een gebedsmoment van 9.15-9.30 uur in de Ichthuskerk.*
- *Het maandelijkse gebed is steeds op dinsdagavond.*

19 november, 20.00 uur, Jacoba Leeuwenburgh T 079-341 69 87

Gebed vervolgde christenen
Elke laatste zaterdag van 10.00-10.30 uur op het Dobbe-eiland. E roelie.vanderlinden@gmail.com

Bidden voor Zoetermeer
Elke eerste vrijdag, 19.00-20.00 uur. De Uitkijk, Wattstraat 64 E h_nebbeling@kpnmail.nl

INLOOP

Inloop De Herberg
Elke dinsdag van 10.00-12.00 uur, Dorpsstraat 59 T 06-2009 2729 E loes.landlust@ziggo.nl W oudekerkgemeente.nl

Diaconaal Centrum Kruispunt
Elke dinsdag van 13.00-15.00 uur.
César Franckrode 60 T 06-5321 2273 E info@diaconaalcentrum.nl

OPEN ICHTHUS

Inloopochtend
Elke woensdag van 10.00-12.00 uur.
Thea Streef T 06-2095 7228 en Jenny van den Berg T 079-351 22 40

Buurtmaaltijd
Welkom weer op dinsdag 19 november. Graag aanmelden.
18.00 uur, Parkdreef 258 T 06-5359 9999 E maaltijden@pwzn.nl

Gedenken en gesprek

Op zaterdag 23 november is de Ichthuskerk tussen 16.00-17.00 uur open. In stiltecentrum De Toewending kan een kaars aangestoken worden als u iemand die overleden is wilt gedenken. Gastpersonen zijn aanwezig.

Schrijfcafé
'Schrijven vanuit je hart', iedereen kan meedoen en aanmelden is niet nodig.
28 november, 20.00 uur E openichthus@pwzn.nl W schrijfavonturen.nl

Inloophuis Rokkeveen

Elke vrijdag in De Regenboog van 10.00-13.00 uur. Middagpauzedienst van 11.30-12.00 uur en elke vierde vrijdag maaltijd. Nathaliegang 263 T 079-361 33 65 E wil.bettenhaussen@gmail.com

OPEN KERK

Open Oosterkerk
Elke di 13.00-16.00 uur. Oosterheemplein 320 E p.j.van.daalen@casema.nl

Open Oude Kerk
Elke vrij 14.00-15.30 uur. Dorpsstraat 59

Open Lichtzijde
Elke ma en do 14.00-15.30 uur. Broekwegzijde 196

Open Kompas
Elke di en wo van 10.00-12.00 uur. Piet Heinplein 13

SINT MAARTEN 11 NOVEMBER

Lampionnenoptocht in het Dorp

VERNIEUWDE TRADITIE • Maandag 11 november is dé dag om met lampionnen en liedjes in het Dorp van Zoetermeer Sint Maarten te vieren. Opnieuw organiseren de Nicolaaskerk en de Oude Kerk samen met winkeliers en bewoners een sfeervolle lampionnenoptocht op deze feestdag. Alle kinderen zijn van harte welkom om met een eigen lampion zingend mee te lopen langs de deuren.

Deze Sint Maarten werd lang geleden geboren in Hongarije. Hij werd door de keizer tot ridder geslagen. Wat er daarna op een koude dag gebeurde heeft hem beroemd gemaakt. Wil je horen waarom en wil je meelopen met de optocht? Zorg dan dat je uiterlijk om 17.00 uur in de Nicolaaskerk bent, Dorpsstraat 24, en ontmoet een echte Sint Maarten. We oefenen de liedjes die erbij horen en het verhaal wordt beeldend verteld.

Aansluitend gaan we samen om ongeveer 17.30 uur in groepjes langs winkels en huizen in en om de Dorpsstraat. Overal waar een lichtje brandt en de herfstafbeelding met lampionnen hangt mag aangebeld worden en een Sint Maarten-liedje gezongen worden, in ruil voor iets lekkers.

De optocht eindigt op het plein van de Oude Kerk, Dorpsstraat 59, met een kop lekkere warme chocolademelk.

In navolging van het goede werk van Sint Maarten kan iedereen ook iets meenemen voor de Voedselbank Zoetermeer. Alle soorten houdbare levensmiddelen zijn welkom in de manden die in de hal van de Nicolaaskerk klaar staan.

Informatie: Marcel Legtenberg T 06-2184 7070 E bestuurslid@hnpz.nl Marieke van der Giessen T (079) 3 522 519 E pr@oudekerkgemeente.nl

Knutselen bij Silvester
Heb je zin om gezellig een lampion te knutselen? Dat kan bij Silvester Kinder- en Jeugdboeken! Op woensdag 6 november om 14.00 en 15.00 uur en op vrijdag 8 november om 15.00 en 16.00 uur. Graag aanmelden: info@silvester.nu of (079) 316 25 19 of in de winkel, Dorpsstraat 115N.

Schrijven voor gevangenen
Elke eerste dinsdag van de maand schrijven we in De Doortocht brieven voor gevangenen in binnen- en buitenland. Voorbeelden zijn beschikbaar en meeschrijven vanuit huis kan ook.
5 november, 10.00 uur, Hekbootkade 60 E l.veersma@hotmail.com

Derde avond over Democratie
Derde avond over 'De democratie in gevaar' en los van de vorige twee bij te wonen. Nu met oud-burgemeester Jan Waaijer en gemeenteraadslid Margot Kraneveldt over: 'Democratie op locatie'. Presentatie: Willien van Wieringen.
dinsdag 12 november, 20.00 uur, Nicolaasplein 2; geen kosten, opgeven E tweedeverdieping@hnpz.nl

Sluit je aan bij de Breiclub

Mogen wij ons voorstellen? Wij zijn een groep dames, die samen breien of haken. Voor onszelf of voor de Winterfair begin volgend jaar. Of we pimpen de palen om de kerk met gebreide jasjes.
De breimiddag is één keer in de veertien dagen op maandag van 14.00-16.00 uur in de hal van de Oosterkerk. De kosten zijn € 1 voor koffie met koekje, drankje en hapje. De eerstvolgende keer is op maandag 11 november.
Heeft u zin om bij ons te komen breien? Kom gerust en ervaar dat het heel gezellig is. Praten en breien gaan heel goed samen! Iedereen is welkom.

• Tanni e Jorna
TEAM BREICLUB OOSTERKERK

PERRON OOSTERHEEM

Oosterheemplein 320, Contactpersoon: André Bos T 06-1398 4223 E andre.bos@festo.com W perronoosterheem.nl

- **Perronmeeting**
  elke zondag, 10.00 uur, bovenzaal Oosterkerk
- **Fitte Fifty's**
  elke maandag, 10.00 uur, start bij de Oosterkerk
- **Breiclub**
  elke twee weken, 11 en 25 november, 14.00-16.00 uur; € 1 E tanniejorna@gmail.com
- **Ontmoetingslunch**
  elke woensdag, 12.30 uur, Fred Cammeraat T 06-2304 4470
- **Crea Club**
  elke donderdag, 14.00-16.00 uur
- **Wandelclub**
  elke vrijdag, 10 uur, start: Enjoy Life
- **Inloop bij Middin**
  elke vrijdag, 10.00-12.00 uur, Schiebroekstraat 1

Kerstmusical in Het Noorderlicht
Houd de datum alvast vrij, want er wordt alweer geoefend! Op donderdag 19 december om 19.30 uur is er de jaarlijkse kerstmusical in Oosterheem. Deze musical wordt verzorgd door kinderen van basisschool Het Noorderlicht en ook de Opaband speelt mee. Het kerstverhaal wordt gepresenteerd op een eigentijdse manier: een leuke avond voor jong en oud. Iedereen is van harte welkom.

DE PELGRIM

Kerkenbos 8, Pastor-pionier: Gerda Griffioen T 06-2497 5092 E info@depelgrimzoetermeer.nl W depelgrimzoetermeer.nl

- **Ochtendgebed en ontbijt**
  elke ma t/m do, 7.30 en 8.00 uur; ontbijt op Kerkenbos 12 (school De Regenboog)
- **Emmaüswandeling**
  elke vrijdag, 10.30-12.00 uur; start Balijhoeve, Kurkhout 100
- **Langeafstandswandeling**
  10 november, 10.00 uur, vertrek vanaf De Oase; € 10
- **Pelgrimviering**
  zondag 10 november, 14.00 uur, De Oase
- **Keltische spiritualiteit**
  Over 'Anam Cara': 'zielsvriend'.
  11 november, 19.30 uur
- **Crea-middag**
  19 november, 13.30 uur; € 5
- **Taizé-viering**
  24 november, 19.30 uur, De Wijngaard, Rokkeveen
- **Ontmoetingsmaaltijd**
  25 november, 18.00-19.30 uur
- **'Gezond en goedkoop'**
  25 november, 16.00-18.00 uur met aansluitend maaltijd; € 2

Herdenking overledenen bij Watertoren
Voor de tiende keer herdenken we bij de Watertoren in Rokkeveen de mensen die ons ontvallen zijn, deze keer met het thema 'Van hart tot hart'. De namen van geliefden worden genoemd, met alle mensen, gelovig of niet. U kunt namen van tevoren doorgeven. We steken lichtjes aan en lezen gedichten, in de buitenlucht. Mocht het weer het niet toelaten, dan wijken we uit naar kerkgebouw De Wijngaard aan de overkant. Eenieder is van harte uitgenodigd.
3 november, 15.00 uur, Watertoren, Derde Stationsstraat 369

Omgaan met verlies
November is binnen de kerken een herdenkingsmaand. Iemand verliezen van wie je veel hebt gehouden, grijpt diep in je leven in. Hoe gaan we daar mee om? Een recept voor rouwen bestaat niet. Het kost veel tijd en inspanning om je leven weer 'op de rails' te krijgen. In november, december en januari organiseren we vier avonden over: waar moet je doorheen; hoe pak je je dagelijks leven weer op; hoe reageren de mensen om je heen; wat doe je met feestdagen of verjaardagen; welke geloofs- en levensvragen komen in je op; hoe gaan anderen om met verlies?
data: te bepalen op basis van aanmelding, 19.30 uur in De Oase T 06-2497 5092 E info@depelgrimzoetermeer.nl,

Koffie-, thee- en aandachtschenkerij
Dit mooie moment in de week wordt inmiddels bezocht door een aantal vaste mensen en ook onverwacht komen mensen soms binnenlopen. De 'aandachtschenkerij' betekent dat mensen zich welkom voelen en een punt in de week hebben om naar uit te kijken. Als je je eenzaam voelt of je loopt met iets dat je niet zo snel kwijt kunt, kan dat een verademing betekenen. Vooral het onderlinge contact is belangrijk, en dat zet zich voort ook buiten de donderdagmorgens om. Ze helpen elkaar daar waar nodig. De pastor-pionier drinkt een kopje koffie mee. De bezoekers geven ook elkaar aandacht en van Middin is er een gastvrouw die voor de koffie en de thee zorgt. Welkom iedere donderdag tussen 10.00 en 12.00 uur!

JUBILEUMVIERING ZONDAG 3 NOVEMBER

Evangelische Broedergemeente in Zoetermeer bestaat 30 jaar

INTERVIEW • **Op zondag 3 november viert de Evangelische Broedergemeente Zoetermeer haar 30-jarig jubileum (eigenlijk: 30+1) in de Adventskerk aan de Julianalaan. Om 14.00 uur begint de dankdienst. De redactie van *Kerk in Zoetermeer* sprak voorafgaand met vier mensen, die al jarenlang lid zijn: Emelie Burgrust-Doest, Sherida van Aalst, Renko Telgt en Michael Burleson.**

Op de uitnodiging voor de jubileumviering staat:

> 'Dat wij een begrip zijn in Zoetermeer komt niet zozeer dat wij ons willen profileren, maar omdat wij Gods Zegen begrijpen als opdracht om de ervaren genade door te geven. De broeders en zusters binnen de steungroep zijn zich heel bewust van de goede boodschap van het Rijk van God. En deze boodschap willen wij ook uitdragen in Zoetermeer, daar waar deze op dit moment nog niet bekend is.'

En als motto is gekozen:

Als een mosterdzaadje
van het Koninkrijk van God
zijn Licht uitdragen in Zoetermeer.

De *roots* van Emelie, Sherida, Renko en Michael liggen in Paramaribo. Na hun jeugd kwamen zij naar Zoetermeer. Renko is het langst – bijna dertig jaar – lid van de EBG in Zoetermeer. Hij vertelt: 'Ik heb mijn lidmaatschap van de EBG meegenomen naar Zoetermeer. De E in EBG betekent voor mij: het Evangelie, dus het goede nieuws van God brengen. De EBG in Zoetermeer is in 1993 opgericht als werkgroep van de EBG Haaglanden, die vorig jaar 50 jaar bestond. Zo'n vijftig tot zestig volgelingen hadden de behoefte om hun diensten in Zoetermeer in plaats van Den Haag te houden, omdat ze hier ook woonden. Aan het eind van datzelfde jaar vond de eerste dienst plaats, met Kerst. Broeder Sidney, een oud onderwijsinspecteur, gerespecteerd en charismatisch, was bereid om in de Adventskerk aan de Julianalaan om regelmatig voor te gaan.'

Later, met de komst van predikant Christine Welschen, ging de werkgroep over in de Steungroep EBG Zoetermeer, nog steeds als afdeling van de EBG Haaglanden. Op dit moment zijn er zo'n 130 leden in Zoetermeer. De meeste leden hebben eveneens hun wortels in Suriname, maar er zijn genoeg 'witte' leden. Evenals in veel protestantse gemeenten zijn de actieve gemeenteleden in de EBG Zoetermeer in de loop der jaren gemiddeld ouder geworden. Hun kinderen zijn wel nieuwsgierig hoe het in de kerk toegaat, maar gaan op de zondagen niet vaak mee naar de diensten. Er zijn overigens in Nederland wel degelijk ook EBG-gemeenten waar nog wel veel jongeren komen, zoals in de Bijlmer in Amsterdam.

Een zingende kerk

In Zoetermeer komt de EBG om de twee weken bij elkaar, op zondagmiddag. En nog altijd in de Adventskerk. Michael en Renko: 'Wij zijn geen Pinkstergemeente, maar het gaat bij ons wel iets anders toe dan in de meeste protestantse kerken. Wij zijn traditioneel een zingende kerk en gebruiken daarbij een (dik!) eigen liedboek. Op dit moment hebben wij helaas geen muzikaal begeleider en wordt er a capella gezongen. Maar wanneer we weer een muzikaal begeleider in ons midden hebben zullen we zeker het orgel of de piano inzetten. Onze liederen lijken een beetje op Johannes-de-Heer liederen.' 'Hoewel wij nog altijd Broedergemeente heten is er geen rolverdeling tussen mannen en vrouwen', vertellen Emelie en Sherida. 'Een predikant kan zowel vrouw als man zijn. EBG-predikanten worden universitair-theologisch opgeleid. Vanwege de Duitse invloed vindt theologische scholing soms in het Duits plaats.'

In de 18e eeuw trokken zowel de herrnhutters als de rooms-katholieken in Suriname aan de slaven om ze voor de kerk te winnen. De slaven kregen hiervoor een vrije zondag. Maar de herrnhutters mochten, in tegenstelling tot de leden van de rooms-katholieke missie geen Bijbel lezen. 'Ik heb het Von Zinzendorf vergeven', zegt Sherida. 'Uiteindelijk hebben destijds de slaven in Suriname geleerd te lezen juist door het Evangelie.'

Vroeger vonden er ook creatieve activiteiten, zoals hoofddoekbinden en bloemschikken, doordeweeks plaats. Er was veel belangstelling voor. Tegenwoordig verblijven veel leden met Surinaamse wortels jaarlijks gedurende een periode bij hun familie in Suriname. Vaak overwinteren zij daar. Dat is een van de redenen dat er doordeweeks niet veel activiteiten meer plaatsvinden. Gemeentevergaderingen, gezamenlijke maaltijden en braderieën vinden met enige regelmaat plaats na de diensten op zondag.

'Bevrijdingsdag' met Pasen

Vorig jaar was er op zondag 2 juli 2023 een bijzondere oecumenische viering rondom 'Slavernijverleden – 150 jaar na de afschaffing van de slavernij'. Het thema van die dienst was 'Breek de scheidsmuur af' uit Efeziërs 2:14 en voorgangers waren onder meer Christine Welschen, Timo Hagendijk en Ad van der Helm. Renko: 'Hier hebben wij heel goede herinneringen aan. Uiteraard wordt Ketikoti – letterlijk: 'ketenen gebroken' en spreek uit: kíttiekóttie – op 1 juli jaarlijks gevierd. Maar meer nog vieren wij deze 'bevrijdingsdag' met Pasen. We gaan dan in optocht naar het gedenkmonument in het Wilhelminapark en vieren daar een opstandingsdienst.'
Veel leden van de Zoetermeerse EBG worden niet langer in hun functioneren belemmerd door het slavernijverleden, zoals Emilie: 'Het hoort bij je leven maar ik heb er geen last van.' De internationale Evangelische Broedergemeente heeft al lang geleden haar excuses aangeboden voor dat verleden. Voor anderen is dat anders en juist wel actueel. Michael: 'Ketikoti is voor mij vergelijkbaar met 4 mei.'

Namens de redactie van Kerk in Zoetermeer feliciteren wij de broeders en zusters van de Evangelische Broedergemeente Zoetermeer van harte met hun jubileum en wensen hen Gods zegen voor de toekomst.

• Jan Blankespoor en Marieke van der Giessen-van Velzen

Gedenkmonument in het Wilhelminapark, waar de Evangelische Broedergemeente op Paasmorgen de opstandingsdienst viert.

Een stukje geschiedenis

De Evangelische Broedergemeente heeft wereldwijd oude papieren. Nikolaus von Zinzendorf (1700-1760), een Duits theoloog, richtte de christelijke kolonie Herrnhut op ('unter des Herrn Hut'). Een groep in Moravië en Bohemen vervolgde Lutheranen klopte bij Von Zinzendorf aan om onderdak. Zij leden namelijk onder de contrareformatie, die de Rooms-Katholieke Kerk had ingezet vanwege de toenemende invloed van de denkbeelden van Maarten Luther. Uit deze groep kwam de Evangelische Broedergemeente (EBG) voort, die bekend bleven als de hernnhutters. Von Zinzendorf was een warm bepleiter van het belang van zending. Vanuit Herrnhut werden zendelingen uitgestuurd, die onder andere gingen werken onder slaven in West-Indië. In het midden van de 18e eeuw waren er al herrnhutterse zendelingen actief in vele landen, ook onder slaven in Suriname. Nadat Von Zinzendorf in 1736 naar Nederland was gekomen konden de herrnhutters zich vestigen in de tuinen van Slot Zeist. Vooral hierdoor is de Broedergemeente in Nederland bekend geworden. Bij Slot Zeist ontstonden het Broeder- en Zusterplein, waar nog altijd de in 1768 gebouwde kerk van de Broedergemeente Zeist staat. Vanuit Zeist opereert sinds 1793 het Zeister Zendingsgenootschap, dat onder andere het geloof in Suriname verspreidde. Over de hele wereld had de EBG in 2010 bijna een miljoen leden. In het logo van de EBG staat een lam, dat achterwaarts kijkt ('Christus, het Lam heeft overwonnen') en een kruisbanier die verwijst naar 'unter des Herrn Hut'.

CULTURELE AGENDA

Alle culturele activiteiten met toelichting staan ook op www.kerkinzoetermeer.nl

OUDE KERK

Carillonconcerten

2 november 12.00-13.00 uur
Johan van Oeveren met Sinterklokkenliedjes: Sint Maarten én Sint Nicolaas!

zaterdag 12.00-13.00 uur, vanaf toren Oude Kerk; te beluisteren in Dorpsstraat en Wilhelminapark W herbergoudekerk.nl

Lunchpauzeconcerten Oude Kerk

6 november	Pianoduo Marianne & Maureen
13 november	Fernando Riscado Cordas – gitaar
20 november	Pauline Schenkelaars – blokfluit en Ronald de Jong – orgel en klavecimbel
27 november	Geurt van Lagen – orgel
4 december	Barokensemble: Dante Jongerius – traverso, Zohra Jongerius – viool, Marta Pindor – klavecimbel, Marino Gonzale Garcia – viola da gamba

12.45-13.15 uur, ingang Dorpsstraat 59, deurcollecte bij de uitgang W herbergoudekerk.nl

Muzikale viering met Cantate Deo

Op zondagmiddag 10 november werkt de Christelijke Zang- en Oratoriumvereniging Cantate Deo mee aan de middagviering in het Kerkelijk Centrum De Regenboog. Onder leiding van dirigent Marco Kalkman worden de eerste twee delen uit de zesdelige Pastoralmesse in F-Dur van de Oostenrijkse componist Anton Diabelli uitgevoerd, namelijk het Kyrie en het Gloria. De hele mis zal in mei 2025 met orkest in de Oude Kerk ten gehore worden gebracht. Verder wordt het Te Gloriosus van de 17-eeuwse componist Herman Hollanders uitgevoerd, muziek met een sobere structuur en heldere melodielijnen. De viering wordt afgesloten met diverse koorliederen die worden ingeleid met een korte uiteenzetting. Pianist Willem van den Dool speelt twee solostukken op de vleugel en begeleidt het koor en de door de gemeente te zingen liederen.

10 november, 15.30 uur, Nathaliegang 263
vrije toegang, collecte na afloop

Avondmuziek 'Herfsttij'

Zondag 10 november is er in de Oude Kerk een muzikale avonddienst in de vorm van een Avondmuziek. Het is een viering met lezing en lied, gebed en instrument. Het thema is 'Herfsttij', met onder meer het avondlied 'De maan is opgekomen', 'O Heer die onze Vader zijt' in een bewerking van Hubert Parry ,en het gebed 'Verleih uns Frieden gnädiglich' van Felix Mendelssohn. Er is muzikale medewerking van organist Geurt van Lagen en het Oude Kerk Ensemble onder leiding van cantor Arie Vooijs uit Zoetermeer. Geurt en Arie musiceren ook samen met orgel en eufonium (tenortuba). Ds. Evert Westrik uit Boskoop is de liturg.

Welkom op 10 november, 18.30 uur, Oude Kerk, Dorpsstraat 59
W oudekerkgemeente.nl voor beelduitzending en liturgie

OOSTERKERK

Na-de-lunchconcert

Op marktdag dinsdag 12 november wordt het Na-de-lunchconcert verzorgd door Deborah de Jong – viool en Panos Glistis – piano, met onder meer een pianosonate van Ludwig van Beethoven.

13.30 uur, Oosterkerk, Oosterheemplein 320, toegang vrij

Regenboogmuziek

Regenboogconcert: altviool en piano

Altvioliste Anuschka Pedano weet met haar warme, temperamentvolle spel de toehoorders te betoveren. Of het nu gaat om Argentijnse tango of een romantische sonate, ze speelt alles met passie en een feilloze techniek. Zij speelt dit concert samen met de pianist Jorian van Nee.

27 november, 20.15 uur, De Regenboog, Nathaliegang 283;
€ 16,50 / tot 25 jaar: € 5 / Zoetermeerpas: gratis

IN HET LAND

Reizende expositie 'Heel de aarde'

De reizende expositie 'Heel de aarde – beeldend bewogen met de schepping' is de komende maanden t/m 2026 in steeds een andere kerk in het land te zien, georganiseerd door kunstenaarsplatform Arsprodeo en de organisatie GroeneKerken. Kunstwerken van 22 kunstenaars, in verschillende disciplines, verbeelden de gebrokenheid van de mens, de hoop en de teloorgang van de aarde, de relatie met het offer van Jezus, de schoonheid van de schepping, Gods Geest in de natuur en de vervuiling.

november: Ontmoetingskerk Nijmegen, december: Tuindorpkerk Utrecht; zie verder de agenda: W arsprodeo.nl/heel de aarde

PERSPECTIEF

In de Perspectief-rubriek wordt steeds een bijbeltekst belicht, gewoonlijk gekozen uit het leesrooster van Taizé 'Elke dag de Bijbel open'.

Jezus zei tegen hem: Laat de doden hun doden begraven, maar ga jij op weg om het koninkrijk van God te verkondigen. Lucas 9:59-60

Geen weg terug

'Laat de doden hun doden begraven!' Wat een harde woorden van Jezus. Je wilt toch op een goede manier afscheid nemen, als iemand van wie je veel houdt gestorven is? Wij besteden daar zorg en aandacht aan. Je kiest passende muziek en vaak foto's met mooie herinneringen.
Je brengt onder woorden wat diegene voor jou betekend heeft en je vertrouwt hem of haar toe aan God. In al het verdriet voelt het goed om dat te kunnen doen. En nu lijkt het alsof Jezus daar zomaar een streep doorheen haalt.

Waar gaat dit over? Jezus is op weg naar Jeruzalem, de stad van kruis en opstanding. Menigten mensen lopen achter Hem aan en zijn onder de indruk van de kracht die van Hem uitgaat in wat Hij zegt en doet. Ze willen bij Hem horen en met Hem meegaan. Maar kunnen ze dat? Zien ze in dat dit hun totale inzet vraagt en wel meteen? Jezus zegt: 'Volg Mij!' Maar de kandidaat-volger zegt: 'Heer, sta me toe eerst terug te gaan om mijn vader te begraven.'
Terug is niet de goede richting. De weg van Gods koninkrijk is niet de weg terug, maar verder.

Ik hoor in de woorden van Jezus vooral de vraag: Welke kant ga je op? Kijk je achterom? Naar vroeger, naar wat voorbij is. Of durf je met Mij op weg te gaan, verder … Begraven van doden is een heilige plicht. En het is een daad van liefde om hen te gedenken, zoals we met name in de maand november volop doen. Maar in het geloof kan dat nooit het laatste zijn. Het gaat om vandaag. Wil jij vandaag Jezus volgen op weg naar Gods toekomst?

• ds. Els van der Wolf-Kox
PREDIKANT ZOETERMEER-ZUID

Meester van Alkmaar, 'De doden begraven' (detail), uit: 'De zeven werken van barmhartigheid', 1504, Rijksmuseum Amsterdam

LEESROOSTER

Elke dag de Bijbel open

Deze dagelijkse bijbelteksten worden tijdens het middaggebed in Taizé gelezen. De verwijzing geeft een wat langere tekst aan. Het hele leesrooster voor deze maand kunt u downloaden van www.kerkinzoetermeer.nl

ZON. 17 NOVEMBER *Marcus 13:24-32*
Jezus zegt: Hemel en aarde zullen verdwijnen, maar mijn woorden zullen nooit verdwijnen.

MA. 18 NOVEMBER *Psalm 113*
De Heer richt zijn oog naar de hemel en op de aarde. Hij verheft uit het stof wie berooid is, uit het vuil tilt hij op wie alles ontbeert.

DI. 19 NOVEMBER *Wijsheid 7:7-10*
Ik beminde de wijsheid van God meer dan gezondheid en schoonheid, ik verkoos haar boven het licht, want ze schitterde zonder ophouden.

WO. 20 NOVEMBER *Jessja 56:1-7*
Dit zegt de Heer: De vreemdeling die zich met de Heer heeft verbonden, laat hij niet zeggen: "De Heer zondert mij zeker af van zijn volk." Ieder die vasthoudt aan mijn verbond, hem schenk ik vreugde in mijn huis van gebed.

DO. 21 NOVEMBER *1 Korintiërs 13:1-13*
Paulus schreef: Al doorgrondde ik alle geheimen, al bezat ik alle kennis en had ik het geloof dat bergen kan verplaatsen – had ik de liefde niet, ik zou niets zijn.

VR. 22 NOVEMBER *Johannes 6:37-40*
Jezus zegt: Dit is de wil van hem die mij gezonden heeft: dat ik niemand van wie hij mij gegeven heeft verloren laat gaan, maar dat ik hen allen laat opstaan op de laatste dag.

ZA. 23 NOVEMBER *Kolossenzen 3:8-11*
U hebt de nieuwe mens aangetrokken, die steeds vernieuwd wordt naar het beeld van zijn schepper. Dan is er geen sprake meer van verschillen onder de mensen, maar dan is Christus alles in allen.

ZON. 24 NOVEMBER *Openbaring 1:1-8*
Jezus Christus is de betrouwbare getuige, de eerstgeborene van de doden, de heerser over de vorsten van de aarde, hij heeft ons lief en heeft ons van onze zonden bevrijd.

JAARLIJKSE GROTE VERZOENDAG

THEMA

In een kring om de zondebok

BIJZONDER RITUEEL • *Op Israëlzondag 6 oktober preekte dominee Graafland uit Gouda in de Oude Kerk van Zoetermeer over Grote Verzoendag. In Israël heeft men daar een ritueel voor, dat nog ieder jaar wordt gevierd. Vorig jaar viel de Grote Verzoendag op 24 en 25 september, twee weken voor 7 oktober, de dag dat Hamas aanviel. Dit jaar op 11 en 12 oktober, dus na het gedenken van 7 oktober. We vinden de voorschriften in Leviticus 16. Het hoofdstuk vormt het hart van de Torah. Na het eerste ritueel om met God in het reine te komen, volgt het tweede: in een kring rondom de zondebok. Nu moeten alle mensen mee gaan doen. Niet alleen verzoening met God, maar ook met elkaar! Maarten den Dulk (emeritus hoogleraar praktische theologie en auteur van boeken over de vijf boeken van Mozes die de Torah vormen – red.) beschrijft het op een wijze, die opeens dichtbij komt.'*

William Holman Hunt, 'De zondebok', ca. 1854-1856, olie op canvas

'De deelnemers vormen een kring en zien elkaar aan. Ze kijken elkaar recht in de ogen. Ze lezen in elkaars aangezicht wat zij elkaar wederzijds hebben aangedaan, wat zij van elkaar hebben ondergaan en wat zij van elkaar verwachten. Het is niet onmogelijk dat slachtoffers en daders elkaar op dit moment onder ogen komen. Ieder wordt uitgenodigd om zich te binnen te brengen welke schade zij het afgelopen jaar hebben opgelopen. Dat kunnen de vragen zijn, die zij keer op keer gesteld hebben, maar die door niemand zijn gehoord, laat staan beantwoord; dat kunnen belangen zijn, die nooit gehonoreerd werden; dat kan het subtiele of agressieve onrecht zijn, dat hun leven voorgoed geraakt heeft, zoals de schending van hun integriteit of de beperking van hun levensmogelijkheden. En telkens als iemand knikt dat hij het weet en het verlegen, verdrietig of woedend meldt, herhaalt de voorganger het en legt de last van deze ongedekte schade op de kop van de bok, die in hun midden staat. Ieder voelt het mee: dit drukt op de verantwoording van onze hele gemeenschap. Het komt op ons hoofd neer.
En daardoor wordt bij ieder tevens de vraag wakker: Welke schade heb ik zelf aangericht? Bijvoorbeeld door de vragen van anderen niet te horen, hun belangen niet te erkennen, hun rechten niet te eerbiedigen.
Wat verdrongen is moet nu bewust gemaakt worden. Dat roept weerstand op, maar er is geen ontkomen aan. We zien immers hoe de last van het lijden, dat door ons doen en laten is aangericht, drukt op de kop van het dier. We krijgen steeds duidelijker de omvang van de schade voor ogen: op het persoonlijk vlak, in de familierelaties, in de sociale en politieke wereld, in het milieu – wereldwijd. We zien wat de gemeenschap nu reeds te dragen heeft en we beseffen wat dit betekent voor de komende generaties. We zien dat het niet te dragen is en smeken dat het uit onze ogen zal worden weggedaan. We verlangen dat dit kwaad teruggebracht wordt naar de bron van alle kwaad.
Dan komt de beweging in een stroomversnelling. Iemand leidt de bok weg uit het midden van de kring. Ieder kan zien hoe de last van de schuld van de dader, en hoe de last van het lijden van het slachtoffer, wordt weggedragen. Het gaat de wereld niet uit. Volgend jaar staat ieder hier tenslotte weer. Maar het gaat de kring uit. Het wordt zover weggedaan, dat ieder er afstand van kan nemen. Het is genoeg om het besef te krijgen dat een verlammende last van de gemeenschap wordt afgenomen. De daders en de slachtoffers zien elkaar aan. Ze weten dat er niets verdoezeld kan worden en dat de eigen verantwoordelijkheid duidelijk aan het licht is gekomen. Ze overwegen of ze alsnog samen verder kunnen, of dat ze juist afstand moeten houden.
Ze beseffen beiden dat ze leven van Gods genade en geduld.'

De gehele preek van ds. Hilde Graafland over Grote Verzoendag is na te luisteren via youtube.com/watch?v=oRSpwBJQuik (live beeld-uitzending Oude Kerk) of via kerkomroep.nl > Oude Kerk Zoetermeer > 6 oktober 2024 > 10.00 uur

UITGELEZEN

In deze 8e jaargang van Kerk in Zoetermeer worden de boekrecensies in de rubriek UITGELEZEN verzorgd door leden van leesclubs en leeskringen in Zoetermeer.

Beklemmend – met bijzondere sfeertekening

Carry van Bruggen (1181-1932), 'De verlatene', Astoria Uitgeverij, 2015, 256 bladzijden, € 18,99

Met *De verlatene* schrijft Carry van Bruggen een boek over een Joods gezin aan het begin van de vorige eeuw. Binnen onze leesclub wordt er verschillend gereageerd op het boek. Zo is er iemand die halverwege is afgehaakt vanwege de somberheid die het boek uitstraalt.
Een ander heeft moeite met het archaïsche taalgebruik. Er zijn ook positieve reacties. Zo worden de gezinsleden mooi en vaak uitgebreid beschreven. Verder is de sfeertekening heel bijzonder. Het Joodse leven vol met tradities komt uitgebreid aan de orde. Het boek begint met de Seidermaaltijd waarbij het hele gezin is betrokken. Het is een gezinsfeest vol mooie verhalen en huiselijke gezelligheid. Knap dat de auteur het boek ook laat eindigen met de Seideravond.
De vader van het gezin is een principiële en strenge man die wil dat aan de Joodse voorschriften wordt vastgehouden. De moeder van het gezin zorgt voor de harmonie. Helaas wordt zij ziek en overlijdt zij.
De kinderen Jozef, Esther, Daniël en Roosje kiezen hun eigen wegen. Jozef verhuist voor zijn werk naar Amsterdam en komt daardoor in een vrijere cultuur terecht. Esther wil graag ontsnappen aan het ouderlijk milieu en kiest voor de rijkdom. Daniël gaat als enige van het gezin studeren en worstelt met zijn identiteit.
De jongste van het gezin is Roos en zij zorgt voor haar vader. Een vader die steeds meer in zichzelf gekeerd raakt. Roos is een eenzaam meisje en ook zij raakt los van alle regels.
Als leesclub vinden we dat de sfeertekening enorm goed is en we merken dat de auteur uit de Joodse traditie afkomstig is. Het boek roept een beklemmende sfeer op en toont dat mensen hun eigen weg kiezen. Ten slotte stellen we de vraag: 'Wie is de verlatene?' Volgens ons kan dat zowel de vader zijn als elk van zijn kinderen.

• Jeanette Rodenburg en Sonja van der Linde
W leesclubperroncentrum.wordpress.com
LEESCLUB PERRON CENTRUM